



Úplně jiná KEY WEST AMERIKA

Poletíme tam jako vosy na bonbon, protože je to sladký enfant terrible Spojených států, předvídá **LENKA TOMSOVÁ**, co nastane, až padnou víza.



NA KEY WEST se jezdí pobýt, trochu nevázaně si zaflámovat, dotknout se nejjihnějšího bodu kontinentálních Spojených států, zavzpomínat na Hemingwaye, okukovat staré Kubánce – a nejméně z deseti dalších důvodů. I jinde na Floridě jsem našla mírně línou atmosféru, ale jedině Key West je evropsky bohémský a rozevlátý. Sice se nedokázal úplně vymanit z okovů amerického puritánství a přetvářky a postrádá bezstarostnou uvolněnost a volnomyšlenkářství evropských pláží s dívkami nahoře bez nebo v tričku bez podprsenky, ale i tak všude vnímám jistou lehkovážnost.

Ležérnost válcuje afektovanost a nabubřelost. Určitě je to díky umělcům, kteří tu žijí, a hlavně výtvarníkům, jimž je nenucené chování vlastní. Přistěhovalci z Kuby a Baham tady zavedli nakažlivý životní styl maňana, kterému se snadno podléhá. Čas není podstatný, práce neuteče a mnohem důležitější je posedět s přáteli u kávy.

- Zalíbilo se mi to. A když jsem zjistila, že autem objedu celý ostrov za půl hodiny (je to malé hnízdo, $3,5 \times 6,4$ kilometru), začala jsem se přesouvat z místa na místo pěkně pomaloučku, abych nevyčerpala atrakce příliš rychle. Což je zase druhý extrém a zbytečná obava, protože Key West i zvědavé turisty zaměstná na několik dnů.

JIŽNĚJŠÍ NEŽ do Key Westu se na pevnině USA už vydat nemůžete a nejj jižnější bod nedokáže minout ani bloudil. Leží na konci Whitehead Street, jedné z nejdůležitějších keywestských ulic. Vsadím se, že po

ní projde každý návštěvník Key Westu, a to od začátku do konce a nejspíš víc než jednou. Je totiž plná zastávek typu „to musíte vidět“. Vychází z náměstíčka, kde jsou tři muzea, a vede kolem restaurace hollywoodské herečky Kelly McGillisové, pokračuje kolem Malého Bílého domu, občasného sídla amerických prezidentů, mívá Hemingwayův dům, pak jí salutuje zdejší maják a po několika dalších metrech končí právě na nejj jižnějším bodu.

Nejj jižnější bod je zhmotněn do velké červené bójky. Neustále se kolem ní houfují turisté. Žádný z nich ovšem nepostojí, aby zadumán decentně prožil





Je evropsky bohémský a rozevlátý a lidé z Karibiku sem vnesli životní styl maňana.

opojný okamžik historického spočinutí na významném místě, případně věnoval tichou vzpomínku nešťastným Kubáncům, kteří se topí v okolních vodách ve snaze vstoupit na americkou půdu, aby získali právo na občanství. Hluboký duchovní prožitek je každému proklatě málo, fotografie jsou to, co se počítá, a tak se všichni hemžíme, objímáme navzájem a tiskneme se k bójce – to budou kamarádi koukat! Když se potom konečně pohneme dál, zasekneme se po padesáti metrech a znovu se fotíme, tentokrát před nejjižnějším motelem, a pak ještě před nejjižnější restaurací a u nejjižnějšího pivovaru, kde si samozřejmě dáme nejjižnější pivo. Dobré.

A když se nám pak v autě vylil galonový kanystr, odjeli jsme k nejjižnější prádelně a do půlnoci sušili své svršky nasáklé skoro čtyřmi litry vody.

PRÁDELNA PATŘILA Kubáncům. Na plotě u nejjižnějšího bodu visí lepenková cedule, na které je rukou napsáno: Havana 99 mil. Havana na dosah. Do Havany je odsud blíž než do Miami!

Po ulici Whitehead jsme za pár minut došli do nejrůznější části města, do přístavu. Jsou tu dva, starý a nový. V novém přistávají u mola na Malloryho ná-

městí ohromné výletní oceánské lodě a každý večer se tady shromažďují davy, aby sledovaly západ slunce, úžasné přírodní představení. Svezou se s ním nejrůznější kejklíři a prodavači všeho možného. Můj muž se zdržel kousek zpátky, zkoumal kvality a funkčnost veřejných záchodků. Nikoliv ze zájmu, ale z nutnosti, i když záchodky jsou historickou památkou, bývaly ledárnou. Procházím kolem maličkého parčíku plného bust významných lidí, kteří se nějakým způsobem zapsali do historie Key Westu. Hledám Hemingwaye, ale chvíli mi to trvá, protože si není moc podobný. Postojím, jako vždycky v tiché úctě před velikánem. Nemohu se ale soustředit na krátkou meditaci na téma „tudy chodil Hemingway“, protože musím čelit ▶



► nečekanému a intenzivnímu útoku. Můj nos zasáhla neuvěřitelná vůně. Dobré jídlo, o tom není pochyb. A blízko... Vůně vycházejí hned z vedlejší budovy. Pod dalším transparentem „Třicet minut do Havany“, tentokrát na stěně verandy restaurace, sedí u stolu skupinka lidí nad talíři, z nichž se zřejmě line ta úžasná vůně, která mě přitahuje jako magnet. Úplně jsem zapomněla na slušné vychování a civím na obědvající Američany. Vedle mě někdo mluví, ale teprve když mi šťouchne do ruky, pochopím, že hovoří se mnou. Nejsem zvědavá na otravy, tak se zamračím a automaticky říkám Ne, děkuji. Španělsky stejně neumím. Chlápek v bílém tričku a sepraných, ale čistých džínách se ovšem nedá odbýt.

snáším dotěrné samozvané turistické průvodce, ale neumím je odpálkovat.

„Cayo Hueso y Habana, tak se to tady jmenuje. Nadechni se ještě jednou... cítíš? To je čerstvý doutník ... vůně Kuby.“ Bože, on je snad vysloužilý turistický agent! „Na Key Westu se dělá spousta kubánských doutníků, i když už to tady není jako kdysi. Už jsou to jen zbytky. Pojď dovnitř, něco ti ukážu,“ táhne mě za sebou. Pomyslím na odpor, s pobudy se neza-

„Myslím, že to je grilovaný steak potřeny olivovým olejem, obložený cibulí a petrželkou,“ přešel do angličtiny. „Určitě mají na stole i smažené krevety s česnekovou omáčkou... Cítím je.“

Ohromená otáčím hlavu a místo do restaurace zírám teď na podivného mužika vedle sebe. Vidí mi nejen do duše, ale přímo do žaludku. „Kdysi jsem tam pracoval,“ pokrčil rameny. Zdvořile se chápavě usměju. „Jsem Alfonso, chceš vědět něco o tomhle baráku?“



„Od nejjižnějšího bodu jsme šli do nejjižnější restaurace, dali si nejjižnější pivo a pak odkráčeli do nejjižnějšího motelu...“

plétám. Pak si ale říkám, o kolik jsem „civilizovanější“ než on. Možná je čistší než já, protože pod sprchou jsem naposledy stála před několika dny. Moje kapsáče vypadají hůř než jeho džínsy. Co mi dává drzost vyvyšovat se nad něj? Že jsem kdysi měla peníze, se tady nepočítá, on je kdysi měl možná také. Nechávám se vtáhnout dovnitř a bez odporu ho následuju. „To je Martí,“ ukazuje hrdě na fotografii muže s mohutným mrožím knírem. „Říkal Key Westu srdce Kubu. Přišel sem a všichni mu dávali peníze. Žila tu spousta bohatých továrníků, kteří vyráběli doutníky. Všichni mu dávali. Bohaté Kubánky mu daly své šperky, aby je prodal. Všichni chtěli na Kubě revoluci, svobodu. Všichni Martího zbožňovali. Doutníky...“ zasní se. „To byl byznys... Něco ti řeknu: představ si, že dělníkům dokonce při práci četli romány, aby se nenudili! Chápeš to?“

DALŠÍ FOTOGRAFIE rozvěšené po stěnách Cayo Hueso zachycují keywestské baseballové hráče, kteří se proslavili v americké lize. Rozesmátí, svalnatí, úspěšní a šťastní mladíci, kteří se vyšvihli. V bodegas, typických kubánských hospůdkách, napůl obchod, napůl krčma, zase posedávají ti, kteří se nevyšvihli.

Key West se v té době bavil, svědčí o tom fotky boxerů, kohoutích zápasů, revuálních tanečnic z nočního klubu Havana Madrid, pohledy do barů, na barmany a jejich žízňivé hosty. Kdysi musel být nejen malou Kubou, ale svým způsobem i Paříží: bohatým a kypícím městem se vším všudy. Takový malý ostrůvek na konci světa. ▶





► Kubou – malou a chudou – zůstává v některých postranních uličkách dodnes. Bistra, kde prodávají tradiční silnou sladkou kubánskou kávu nebo velký koflík „cafe con leche“, espresa vylepšeného slazeným kondenzovaným mlékem, a kubánské sendviče – šunku a zeleninu s majonézou nacpané do „kubánského chleba“, který vypadá i chutná jako francouzská bageta – jsou nedotčena časem, který začal odtikávat před desítkami let. Jenom televize je svědectvím moderní doby. Před kubánskými prádelnami,

FACT BOX

Na Key West se jezdí autem z Miami, cesta po řetězci ostrůvků Florida Keys je zajímavá a místy malebná, necelých 200 km překonáte za několik hodin podle toho, jak často se budete zastavovat.

Na Key Westu jsou k dispozici luxusní hotely včetně Sheratonu, Hyattu, Westinu nebo Crown Plaza. Zajímavé jsou bed & breakfast v rekonstruovaných historických domech.

vybavenými relativně moderními pračkami, však posedávají muži na židlích stejně jako na Kubě před domkem. Tenkrát i dnes s cigaretkou nebo doutníčkem v koutku úst bedlivě sledují, co se děje kolem.

I KDYŽ si prohlížím fotografie, vnímám útočící šik vůní. Mám hlad. Co je ale ještě mnohem horší, mám strašlivou chuť na cokoli z toho, co tak skvostně kolem voní. Závidím i turistům postávajícím u baru Cuba Libre na venkovní verandě; dvojice z Německa si pochutnává na domácí zmrzlině, Ital jako vystrížený ze žurnálu pije ledově studené pivo a dva postarší američtí džentlmeni si objednávají margaritu.

„Víš, co bylo nejoblíbenější zábavou malých kluků před sto padesáti lety?“ vrací mne Alfonso do svého světa. Krčím rameny, nevím. Alfonso ukazuje prstem vzhůru. Na balkoně je naaranžovaná figurína chlapce pouštějícího draka. Pobavilo mě to, tahle zábava zřejmě prochází staletími i kontinenty. Víc mě však zajímá letadlo zavěšené pod stropem.



„Replika,“ odpoví Alfonso pohrdavě na moji otázku, ale je vidět, že se přece jenom chytil na háček. Jako by byl osobně hrdý na všechno, co souvisí s Kubou. „První letadlo, které v květnu 1913 přeletělo z Key Westu na Kubu. Můj dědeček ho viděl na vlastní oči.“ Nenápadně si prohlížím ceduli. Alfonsovy informace sedí, ovšem o jeho dědečkovi tam nic není. Brzy po tomto letu začalo pravidelné letecké spojení mezi Key Westem a Havanou.

„Už musím jít,“ snažím se vyvléct. Alfonso se sice ještě nechce vzdát, ale jsem pevně rozhodnutá, muž už mě určitě někde hledá. Je mi jasné, že si Alfonso nehrál na průvodce z dobroty srdce, ale očekává za svůj výkon odměnu. To je pro mě překerní situace. Nejraději bych se otočila a odešla, ale kdo se v těch Kubáncích vyzná, co když ztropí scénu, začne na mě řvát a nadávat mi? Propadla bych se hanbou. Vyndám peněženku. Alfonso se usmívá. Nemusím moc hledat, i on jistě vidí, kolik a jakých bankovek v ní mám. Pár jednodolarovek... Vytáhnu jednu a podávám mu ji.

„Víc nemám, je mi to moc líto.“ Ušklíbne se, zkriví tvář a nadechne se, nejspíše k nadávkám. Jeho představení si určitě zaslouží lepší honorář. Také se nadechnu a najednou mám oči plné slz. Opakuju, že víc mu dát nemůžu, stejně jsem mu už dala svoji večeři, protože nebude na chleba. Dívá se na mě, bůh ví, co si myslí. Nevypadám zase tak úplně jako chudák, ale možná se mi problémy vepsaly do tváře, do chování. Možná mají chudí šestý smysl, jímž poznají sobě podobné. Vrací mi

bankovku. Dáš mi, až budeš mít, říká a rozcházíme se, každý na jinou stranu. Mířím k východu z Cayo Hueso a pro slzy nevidím na cestu. Lidé se na mě dívají, cítím se trapně, provinile, jako zločinec. Kdyby na mě u schůdků nečekal můj muž a nevzal mě do náruče, určitě bych spadla dolů. Neboj se, hladí mě po vlasech, pevně mě svírá v objetí a šeptá mi do ucha. Neboj se, jednou se sem vrátíme a budeme mít peníze. Pak si tady dáme oběd, a jestli tu ten staroch ještě bude, pozveme ho také a ještě mu zaplatíš.

A tak se připojím k vosám a poletím na Key West... ■

